

ส่วนที่ ๒ บทคัดย่อหรือสรุปย่อของหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น (ภาษาไทย/อังกฤษ)

๒.๑ บทคัดย่อหรือสรุปย่อของหลักสูตร*

ผู้หญิงถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในห่วงโซ่การเกษตรและอาหาร (Agri-Food Chains) ทั่วโลก ผู้หญิงในภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่เกษตรและอาหาร (Agri-Food Chains) ตั้งแต่การเพาะปลูก การแปรรูป การขนส่ง และการขาย ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตร

ความเป็นอยู่ที่ดีของครัวเรือน และการทำงานร่วมกันในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ห่างไกลและในชนบท อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดห่วงโซ่เกษตรและอาหาร (Agri-Food Chains) ผู้หญิงในภาคการเกษตรก็ยังคงเผชิญกับความท้าทายซึ่งขัดขวางความสามารถในการผลิตและการเติบโตทางเศรษฐกิจของผู้หญิง และทำให้เศรษฐกิจในชนบทและธุรกิจที่ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมอ่อนแอลงเพื่อรับทราบถึงความท้าทายของผู้หญิงและการมีส่วนร่วมอย่างมากต่อการเติบโตที่ยั่งยืนและครอบคลุมของห่วงโซ่เกษตรและอาหาร (Agri-Food Chains)

การประชุมเชิงปฏิบัติการ APEC Workshop on Promoting Women Economic Empowerment through Enhancing Opportunities for Women in Remote Areas across Agri-Food Chains ตามกรอบเอเปค จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิง (Agri-Food Chains) ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ลา เซเรนา เพื่อสตรีและการเจริญเติบโตที่ครอบคลุม (La Serena Roadmap for Women and Inclusive Growth) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ “จัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างขีดความสามารถและโอกาสในการสร้างเครือข่าย การให้คำปรึกษา และการสร้างทักษะด้านดิจิทัล นอกเหนือไปจากทักษะหลักอื่น ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางธุรกิจของสตรี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในเศรษฐกิจดิจิทัลและนวัตกรรม” ตลอดจน “แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ผ่านการแลกเปลี่ยนการดำเนินงานในการเสริมสร้างโอกาสสำหรับผู้หญิงในพื้นที่ห่างไกล/ชนบททั่วทั้งห่วงโซ่เกษตรและอาหาร จัดขึ้น จำนวน ๒ วัน (ไม่รวมวันเดินทาง) ระหว่างวันที่ ๑๑ – ๑๒ เมษายน ๒๕๖๗ ณ โรงแรม Fortuna Hanoi Hotel กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยแบ่งช่วงการสัมมนาเป็น ๗ ช่วง ประกอบด้วย

วันที่ ๑

ช่วงที่ ๑ ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของสตรีในห่วงโซ่เกษตรและอาหารในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล – โอกาส ความท้าทาย และศักยภาพ (Overview of women participation in agri-food chain in rural and remote areas – opportunities, challenges and potential.)

ช่วงที่ ๒ ความท้าทายและแนวทางในการส่งเสริมการเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจของสตรีในห่วงโซ่เกษตรและอาหารในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล (Identifying challenges and approaches to promote women economic empowerment in agri-food chain in rural and remote areas.)

ช่วงที่ ๓ การส่งเสริมการตระหนักรู้และยอมรับถึงเพศสภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเพื่อส่งเสริมการเสริมสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจของสตรีในห่วงโซ่เกษตรและอาหาร (Promoting gender-sensitive value chains and strengthening institutions to promote women economic empowerment in agri-food chain.)

ช่วงที่ ๔ การระบุทรัพยากรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเสริมสร้างขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมของสตรีในห่วงโซ่คุณค่าทางการเกษตรและอาหาร (Identifying resources to strengthen the capacities and involvement of women in agri-food value chains.)

วันที่ ๒

ช่วงที่ ๕ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) เพื่อส่งเสริมการเสริมสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจของสตรีในห่วงโซ่เกษตรและอาหารในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล (E-commerce in promotion of women economic empowerment in agri-food chain in rural and remote areas – identifying opportunities, challenges and issues.)

ช่วงที่ ๖ การแบ่งปันประสบการณ์จากผู้แทนประเทศ APEC ที่เข้าร่วมสัมมนา (Sharing experiences from APEC participants.)

ช่วงที่ ๗ การแบ่งกลุ่มอภิปรายและเสนอข้อเสนอแนะ (Discussion & Recommendations)

สำหรับประเทศไทยโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนได้ร่วมเป็นวิทยากรนำเสนอในการประชุมช่วงที่ ๒ และช่วงที่ ๔ รวมจำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่องการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจากความท้าทายทางภาคการเกษตร โดยนำเสนอการส่งเสริมสตรีในภาคการเกษตรและอาหารในพื้นที่ชนบทตามบทบาทภารกิจที่เกี่ยวข้องของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้หญิงในภาคการเกษตรให้มีความรู้ทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒. เรื่องการพัฒนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสู่ความเป็นผู้ประกอบการเกษตร นำเสนอผ่านกรณีตัวอย่างของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวัยหวาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นตัวอย่างที่มีการขับเคลื่อนพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่ดีในระดับหนึ่ง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ประชุม/สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย และการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

๓.๑ วัตถุประสงค์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ APEC Workshop on Promoting Women Economic Empowerment through Enhancing Opportunities for Women in Remote Areas across Agri-Food Chains มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการสร้างขีดความสามารถสำหรับประเทศสมาชิก APEC ผ่านการแบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์ แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการส่งเสริมการเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิงผ่านการเสริมสร้างโอกาส สำหรับผู้หญิงในห่วงโซ่เกษตรและอาหาร โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล/ในชนบท

๓.๒ เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญในเชิงวิชาการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่น้อยกว่า ๑ หน้ากระดาษ A๔ (หากมีรายงานฯ แยกต่างหากโปรดแนบไฟล์ PDF ขนาดไม่เกิน ๕ MB ส่งด้วย)

๑. ภาพรวมของการส่งเสริมและพัฒนาการเสริมสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิงในพื้นที่ชนบท ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

จากการนำเสนอของ Ms Kae Mihara, Gender Officer, FAO Regional Office for Asia and the Pacific ผู้แทน Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) พบว่า ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีเกษตรกรรายย่อยกว่า ๔๒๐ ล้านคนในชนบท ที่ประสบกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ต่อการสร้างความปลอดภัยของอาหารที่ดีต่อสุขภาพอย่างยั่งยืน โดยมีความท้าทายด้านความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และการเข้าถึงและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Resources Management) เป็นสิ่งเร้าสำคัญต่อการพัฒนาในห่วงโซ่เกษตรและอาหาร (Agri-Food Chains) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการกับความไม่เท่าเทียมดังกล่าวให้มีความครอบคลุมและยืดหยุ่นมากขึ้น โดย FAO ได้จัดสรรงบประมาณ ๘๐ ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าเกษตรและอาหารให้เหมาะกับบริบทและวิกฤตการณ์ทางสังคมและภูมิศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจง โดยให้ความสำคัญกับผู้หญิงในภาคการเกษตรซึ่งมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่คุณค่าของเกษตรและอาหารตั้งแต่ การผลิต การจ้างงาน การแปรรูป และการจำหน่าย ปัจจุบันพบว่ายังมีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่ยังคงเผชิญหน้ากับความท้าทายในห่วงโซ่เกษตรและอาหาร ทั้งในเรื่องบทบาทของสตรีที่มีแนวโน้มที่จะถูกละเลยและเผชิญกับความเสียเปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย โครงสร้างและบรรทัดฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เลือกปฏิบัติ จำกัดการเข้าถึง/การควบคุมทรัพยากร รายได้ บริการและเทคโนโลยีของผู้หญิง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้บ่อน

ทำลายความสามารถของสตรีในการเข้าถึงและรับประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่าด้านการเกษตรและอาหาร รวมทั้ง การตลาดในระดับต่าง ๆ ดังนั้น โอกาสในการจัดการต้นเหตุของความไม่เท่าเทียม จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้หญิงมี อำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการรวมกันทางการเงิน (Finance inclusion) และการลงทุน (Investments) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มขีดความสามารถของสตรีในภาคเกษตรกรรม ประกอบกับโครงสร้างประชากร ผู้หญิงที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ชาย มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพลวัตของอำนาจ (Transforming power dynamics) บรรทัดฐานทางเพศ (Gender Norms) และความสัมพันธ์ (Relations) ภายในสังคมมากขึ้น ดังนั้น การให้อำนาจ แก่ผู้หญิงในการเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้นในการเพิ่มผลผลิตการผลิต (Productivity) ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) รายได้ (Income Generating) และการฟื้นตัว (Resilience) จึงเป็นความพยายามร่วมกันของ ทุกภาคส่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านความเท่าเทียมกันทางเพศ

๒. ความท้าทายและแนวทางในการส่งเสริมการเสริมอำนาจทางเศรษฐกิจของสตรีในห่วงโซ่เกษตร และอาหารในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกล

ผู้แทนจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม Ms. Pham Thi Thien Quynh, Head of the Education, Health, and Social Issues Department at the Mekong Development Research Institute นำเสนอแนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศจากโครงการความร่วมมือระหว่าง เวียดนามและออสเตรเลีย: The Australia-Vietnam Program for Gender Equality In Agriculture and Tourism (GREAT) Program โดยโครงการดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชน มีโครงการย่อย กว่า ๕๐ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและเกษตรกรรม เน้นในเรื่องการอบรมให้ความรู้ เพิ่มทักษะในการ ผลิตทางการเกษตร โดยกว่าร้อยละ ๙๑ ของผู้เข้าร่วมโครงการมีความมั่นใจมากขึ้นในการปฏิบัติงานในกระบวนการ ผลิตอย่างน้อยหนึ่งขั้นตอน นอกจากนี้ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการตัดสินใจ (Decision Making) ในเรื่อง คริวเรือนมากกว่า ๙๐% ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้แทนจากประเทศไทย นายดิณณปรัชย์ วงศ์จิตรธรรม ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรรมและ อาสาสมัครเกษตร กองพัฒนาเกษตรกรรม ส่งเสริมการเกษตร นำเสนอเกี่ยวกับความท้าทายในการผลิต ภาคการเกษตร ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ การจัดการน้ำทางการเกษตร และการระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชและสัตว์ การปรับตัวของเกษตรกรที่อยู่ในอัตราที่ต่ำ เนื่องจากเกษตรกรในประเทศไทยกว่าร้อยละ ๘๕ มีอายุมากกว่า ๔๕ ปี ซึ่งกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งทำให้การปรับตัวต่อเทคโนโลยีการผลิตลดน้อยลง และ คริวเรือนเกษตรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น คิดเป็น ร้อยละ ๕๘ ของรายได้ทั้งหมด รวมทั้งความผันผวนด้านการตลาดของ สินค้าเกษตร ส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ และไม่สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ สิ่งเหล่านี้ คือ ความท้าทาย ที่ภาคการเกษตรและอาหารของประเทศไทยกำลังเผชิญ ส่งผลต่อปัญหาความมั่นคงของอาหาร ที่พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศประสบปัญหาด้านความมั่นคงด้านอาหารในประเด็นความพร้อมอาหารเพียงพอ (Availability) และ คุณภาพและความปลอดภัย (Quality and Safety) ทั้งหมดนี้ จึงเป็นปัจจัยเร้าที่ทำให้กรมส่งเสริมการเกษตรต้อง พัฒนาเกษตรกรให้มีสมรรถนะที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันให้มากที่สุด และเมื่อดูข้อมูลของ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๖.๓๑ เป็นผู้หญิง นั้นสามารถทราบ ได้ว่าผู้หญิงในภาคการเกษตรของประเทศไทยเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในการผลิตทางการเกษตร ของครัวเรือนเกษตรกรมากขึ้น การดำเนินงานพัฒนาผู้หญิงภาคการเกษตรจึงต้องตอบโจทย์ความท้าทาย ที่เกิดขึ้น โดยเน้นในเรื่องการฝึกอบรมเพิ่มทักษะ (Up skills) เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการทำงาน และส่งเสริม การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อเสริมอำนาจการต่อรอง โครงการพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นโครงการสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งเน้นพัฒนาสตรีในภาคการเกษตรมาอย่างยาวนาน กว่า ๕๐ ปี ปัจจุบัน กรมส่งเสริมการเกษตรมีการขับเคลื่อนพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๑๐,๑๔๘ กลุ่ม

สมาชิกกลุ่ม จำนวน ๑๒๔,๙๕๙ ราย เป็นผู้หญิงถึง ร้อยละ ๙๕.๙๕ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านการผลิตอาหารและการเกษตร ให้มีความสามารถในการตัดสินใจในการผลิตมากขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำ และเสริมอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ โดยนโยบายการอบรมที่มุ่งเน้นทักษะการผลิตและการตลาดที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแล้ว ปัจจุบันในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ การพัฒนาแม่บ้านเกษตรกรยังเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับเกษตรกร ๕ ทักษะให้กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพิ่มเติม ได้แก่ ๑) Growth Mindset & Anti Fragile เสริมสร้างความมั่นใจ ให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่นในความก้าวหน้า เรียนรู้ ฝึกฝน และพยายาม ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาและส่งผลกระทบต่อเกษตรกรได้ดีขึ้น และนำไปปรับปรุงการทำงานได้ดีกว่าเดิม ๒) Learning Skills ปลุกฝังให้เกษตรกรใฝ่รู้สิ่งใหม่ ๆ รอบรู้ในสิ่งที่ทำ สามารถวิเคราะห์ สื่อสาร และสร้างสรรค์งานจากการเรียนรู้ได้ ๓) Financial Literacy เสริมสร้างทักษะด้านการเงินให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการและตัดสินใจด้านการเงินของตนเองและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดปัญหาหนี้สินในครัวเรือนเกษตรกรได้ ๔) Digital Literacy เสริมสร้างความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการใช้ประโยชน์และต่อยอดการผลิตและการตลาด รวมถึงรู้เท่าทันอันตรายจากเทคโนโลยีดิจิทัล ๕) ESG (Environment Social Governance) literacy for resilience สร้างความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่คุณค่าของเกษตรและอาหาร การให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนเพศ สวัสดิการแรงงาน รวมทั้งการบริหารจัดการองค์กรที่ดี

นอกจากนี้กรมส่งเสริมการเกษตร ยังมีการวางแผนทางในการส่งเสริมและพัฒนาแม่บ้านเกษตรกร ให้สามารถมีอำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้การดำเนินกิจกรรมโดยเชื่อมโยงกิจกรรมกับความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน

๒) พัฒนาการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ด้วยกระบวนการผลิตและแปรรูปอาหารที่มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน

๓) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกพัฒนาระบบการจัดการตลาดของกลุ่ม เพื่อยกระดับสู่ความเป็นผู้ประกอบการเกษตร

๔) สร้างเสริมความเข้มแข็งของสตรีภาคการเกษตร โดยกระบวนการกลุ่มและการสร้างเครือข่าย การส่งเสริมและพัฒนาแม่บ้านเกษตรกรที่ผ่านมา มีผลการดำเนินการ ดังนี้

๑) เกิดแหล่งสำรองพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เพื่อการผลิตของชุมชน (Food Bank) จำนวน ๑๒ แห่งทั่วประเทศ

๒) เกิดแหล่งผลิตอาหารที่ดีของชุมชน จำนวน ๑๕๔ กลุ่ม

๓) เกิดฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดี จำนวน ๓๔๘ กลุ่ม และมีปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้เฉลี่ย ๑.๑๗ ตัน/ปี

๔) มีการพัฒนาต่อยอดผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ จำนวน ๕,๒๐๒ กลุ่ม

๕) ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จำนวน ๗๗๙ กลุ่ม

๖) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรยกระดับสู่วิสาหกิจชุมชน เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีการบริหารเชิงธุรกิจ จำนวน ๔,๕๓๕ กลุ่ม

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนาแม่บ้านเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร มีผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของสตรีในภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นรูปแบบการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีการเรียนรู้ทักษะ

การผลิต การตลาด การบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำ ซึ่งได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถลดปัญหาความไม่เท่าเทียมเรื่องเพศในสังคมชนบทลงได้ และตอบโจทย์การเพิ่มอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้หญิงในพื้นที่ชนบทให้มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในห่วงโซ่คุณค่าด้านเกษตรและอาหารเป็นอย่างดี

๓. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ในชนบทส่งเสริมการพัฒนาศตริในชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้แทนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน Mr Guoji Shen ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการตลาด กรมการตลาดและเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเกษตรและกิจการชนบท (Director of the Market Promoting Division of the Market and Information Technology Department of the Ministry of Agriculture and Rural Affairs) นำเสนอเกี่ยวกับ สถานการณ์การขับเคลื่อน e-commerce ในสังคมชนบทของจีนที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลปี ๒๕๖๕ ยอดขายปลีกสินค้าเกษตรออนไลน์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๒ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ ที่ร้อยละ ๖.๔ และสูงกว่าอัตราการเติบโตของยอดขายปลีกออนไลน์ทั้งหมดในพื้นที่ชนบทร้อยละ ๕.๖ โดย e-commerce ด้านการเกษตรเป็นแรงผลักดันสำคัญของการพัฒนาชนบท ซึ่งส่งเสริมการเติบโตของรูปแบบธุรกิจใหม่ ได้แก่ การทำฟาร์มลักษณะเฉพาะ (Characteristic farming) การท่องเที่ยวในชนบท (rural tourism) นิทรรศการวัฒนธรรม (cultural exhibitions) การขายแบบถ่ายทอดสด (livestreaming sales) โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ e-commerce แพร่หลายมากขึ้นในจีน คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับ e-commerce อย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตครอบคลุมถึงระดับหมู่บ้าน ร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งเป็นเครือข่าย ๔G ถึงร้อยละ ๙๙ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชนบทสูงถึงร้อยละ ๕๘.๘ ภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖ และความครอบคลุมของจุดบริการจัดส่งในเมืองเกินร้อยละ ๙๘ ในขณะเดียวกัน ภาคบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ e-commerce ก็ได้รับการพัฒนาคู่ขนานกันไปอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็น การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (electronic payments) ระบบการกระจายสินค้า (express logistics) การตลาด (marketing) และการออกแบบและการดำเนินงานร้านค้าออนไลน์ (online store design and operation) การขับเคลื่อนพัฒนา e-commerce ของจีน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการเกษตรผ่านการขายตัวของห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตรทั้งต้นน้ำ เช่น การกำหนดมาตรฐาน ปริมาณ และการสร้างแบรนด์ของการผลิต และปลายน้ำ เช่น การใช้ข้อมูลการบริโภคจาก e-commerce มาใช้ในการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มจากการขายผลผลิตสด (primary products) เป็นสินค้าที่มีตราสินค้า (brand goods) และได้ขยายเพิ่มเติมไปสู่ความสะดวกสบายประจำวันสำหรับเกษตรกร ทั้งในด้าน การเงิน การฝึกอบรม การบริหารราชการ การจัดหาทรัพยากรทางการเกษตรและเทคนิค การบริการครบวงจรในเรื่องปุ๋ยและยาฆ่าแมลง การบริการตนเองของเกษตรกร เช่น ชำระค่าสาธารณูปโภค การลงทะเบียนออนไลน์ จัดการด้านการออมเงินหรือสินเชื่อจำนวนเล็กน้อย และการขอคำแนะนำการผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

การขับเคลื่อน e-commerce สามารถสร้างโอกาสที่มากมายให้กับผู้หญิงในสังคมชนบท โดยได้ปรับปรุงประสิทธิภาพของการจับคู่อุปสงค์และอุปทานแรงงานในตลาดแรงงาน ช่วยลดต้นทุนการค้นหางานสำหรับคนงานหญิง ทำให้มีโอกาสทำงานมากขึ้นสำหรับผู้หญิงที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า การเข้าถึงข้อมูลผ่าน e-commerce ได้ปรับปรุงความเชื่อและบรรทัดฐานดั้งเดิมสำหรับผู้หญิงในประเทศจีน ปัจจัยเหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ผู้หญิงได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานโดยรวมของผู้หญิง และช่วยให้พวกเธอเข้าถึงโอกาสในการทำงานมากขึ้น e-commerce ได้มอบโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการสตรีในแง่ของทักษะ เทคโนโลยี และการวิเคราะห์ข้อมูล ลดปัญหาในการเริ่มต้นธุรกิจและการเข้าถึงทรัพยากร และขยายโอกาสต่อผู้ประกอบการ โดยแนวทางการส่งเสริม e-commerce ในผู้หญิงภาคการเกษตรนั้น สามารถทำได้ ดังนี้

๑) ใช้แพลตฟอร์มวิดีโอและข่าวสั้นอย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการสตรีที่ประสบความสำเร็จ และสร้างแบบอย่างเชิงบวกเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้หญิงใช้ประโยชน์จาก e-commerce มากขึ้น และเปิดรับนวัตกรรมได้มากขึ้น

๒) ช่วยเหลือสตรีในชนบทให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา e-commerce มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ e-commerce มีความร่วมมือที่กับกลุ่มองค์กร สหกรณ์ของสตรีในชนบท คริวเรือนเกษตรกร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร

๓) สร้างโอกาสและแพลตฟอร์มเพิ่มเติมสำหรับผู้หญิงในชนบท พัฒนาทรัพยากรและหลักสูตรการเรียนรู้และการฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ และสำรวจโมเดลการฝึกอบรมบนอินเทอร์เน็ตและแบบลงมือปฏิบัติจริงที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการสตรี

๔) ฝึกอบรมแบบเข้มข้นในหลักสูตรการพัฒนาทักษะดิจิทัล สำหรับผู้ประกอบการ

๕) ขยายช่องทางสำหรับการจ้างงานสตรีและการเป็นผู้ประกอบการในภาคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยร่วมมือกับภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับ e-commerce ด้านการเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร

๖) ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในด้านการค้าดิจิทัล e-commerce และการสร้างเนื้อหาเพื่อเสนอโอกาสในการทำงานที่ "เป็นมิตรกับแม่" (mom-friendly) มากขึ้น และเสริมสร้างการสนับสนุนโครงการจ้างงานสตรีและการเป็นผู้ประกอบการในชนบท

๓.๓ ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

๓.๓.๑ ได้ประสบการณ์จากการเป็นวิทยากรในระดับนานาชาติ ณ ต่างประเทศ ในการเตรียมความพร้อมด้านการเดินทาง ด้านภาษา วิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๒ ได้พัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ จากการสื่อสารกับผู้เข้าร่วมต่างชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

๓.๔.๑ นำประสบการณ์ที่ได้รับในการไปปฏิบัติงาน ณ ต่างประเทศ (ประเทศเวียดนาม) มาแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ภายในกลุ่มงานและกองพัฒนาเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเป็นวิทยากรในระดับนานาชาติ

๓.๔.๒ นำประสบการณ์ แนวคิด แนวทางในการดำเนินงานจากผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ จากประเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นมาปรับใช้ในการออกแบบการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๔.๑ ปัญหา/อุปสรรค

๔.๑.๑ มีการเปลี่ยนแปลงการเชิญการนำเสนอ ที่ต่างจากเดิมในการเชิญมาจากผู้จัด ทำให้ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม และเตรียมข้อมูลได้ไม่ทันพอตามที่ต้องการ

๔.๑.๒ ขาดการศึกษาการใช้แอปพลิเคชันที่จำเป็นในการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถเรียกใช้ขนส่งสาธารณะในรูปแบบออนไลน์ในต่างประเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

๔.๒ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๔.๒.๑ ควรทำเอกสารวิชาการที่มีอยู่ ในรูปแบบภาษาอังกฤษเตรียมไว้ในทุก ๆ งานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมได้ทุกเมื่อ เมื่อต้องการใช้งานในการนำเสนอภาษาอังกฤษ และแบ่งเวลาหมั่นทบทวนความรู้เหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ

๔.๒.๒ ควรฝึกทักษะการใช้งาน แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเดินทางในต่างประเทศ/ภาษาของประเทศนั้น ๆ เพื่อความคล่องตัวและปลอดภัยในการเดินทาง

ส่วนที่ ๕ จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

ความรู้ที่ได้รับทำให้ข้าพเจ้าตระหนักได้ถึงความสำคัญของการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมด้านเพศ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งส่งเสริมสตรีในภาคการเกษตรที่มีปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนา ให้สามารถเข้าถึงการพัฒนาได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนมาปรับใช้ในการออกแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้กับผู้หญิง ที่เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานภาคการเกษตรในพื้นที่ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีแนวคิดเชิงบวกด้านการพัฒนาเชิง Growth Mindset เพื่อให้ตระหนักถึงศักยภาพที่ผู้หญิงสามารถทำได้และสามารถสร้างรายได้ที่ดี เสริมสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ส่งเสริมความเป็นผู้นำ การมีอำนาจในการตัดสินใจในการผลิต และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งสามารถลดความเหลื่อมล้ำด้านเพศและตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ๒) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมส่งเสริมการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้หญิง ในภาคการเกษตร ให้มีองค์ความรู้ เรียนรู้การเข้าถึงและใช้เทคโนโลยี เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงาน เพื่อลดการใช้แรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ส่วนที่ ๖ ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

ดร.วิวัฒน์ มิ่งชุม Workshop ครั้งที่ ๑๓ ณ กิ่งกรมทักไปบระโฮมโลกกับ กรมส่งเสริมการเกษตร
นอกจากนี้ ได้ช่วยสอนด้านส่งเสริม และ ฝึกอบรม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ไปเยี่ย ทพ. ฐิติภรณ์ (๐๕ ๘๖๓๓)
ได้รับรู้แล้ว ยังได้ร่วมแลกเปลี่ยน รับฟังของ (ในชม. กรมส่งเสริม) ๖ ปีได้ ตลอด สามารถ และ กรมส่งเสริม/หรือที่
กรมส่งเสริมอาชีพ กรมส่งเสริม ๒๐๒๓ และ ๒๐๒๓ ในกรมที่รู้จัก กรมส่งเสริม ได้ ๖๐๓๓ กรมส่งเสริม
ด้วยนี้ สามารถจัดทำ กรมส่งเสริม/กรม กรมส่งเสริม ในด้าน กรมส่งเสริม ๐๕๓๓ กรมส่งเสริม ในภาค กรม
กลุ่มแม่บ้าน กรมส่งเสริม กรมส่งเสริม กรมส่งเสริม

ลงชื่อ.....
 ตำแหน่ง (นางปัญญช วงศวรรณกุล)
 ผู้อำนวยการกองพัฒนาเกษตรกร
 ลงวันที่ ๐๗ พ.ค. ๒๕๖๗

ผู้ประสานงาน
 ชื่อ-นามสกุล นายดิณณปรีช วงศ์จิตธรรม
 โทรศัพท์
 e-mail.